

KALCEDON

▷ SZÖVEG ÉS FÉNYKÉP: KUPI LÁSZLÓ

Néhány éve jelentek meg az ásványpiacon azok az indonéz kalcedonok, melyeket a helyiek „szőlőachát” kereskedelmi néven hoztak forgalomba. A lelőhely azóta is ontja magából a lila és zöld különböző árnyalataiban pompázó ásványcsodákat.

Az apró gyöngyökből álló, akár a több decimétert is elérő konkreciók anyaga ugyanaz a szilícium-dioxid, mely a földkéreg leggyakoribb ásványának, a kvarcnak is építőanyaga. A kalcedon és változatai mikro- (vagy kriptó-) kristályos kvarcváltozatok, vagyis mikroszkopikus – vagy szubmikrosz-

Mamuju area, Sulawesi Barat Prov.,
Sulawesi, Indonézia.
34x13mm
Jürgen Spinke gyűjteménye

kopikus – kvarckristályok, párhuzamosan összenőtt „szálás”-sugaras megjelenéssel. A kvarc mellett a SiO_2 egy másik monoklin változata, a nemrégiben leírt mogánit is a kalcedon alkotói között található, általában 1–20%-ban.

A kristályokat létrehozó oldatból a kiválás gyakran ritmikus, többlépcsős: ilyenkor az egyes kiválási rétegek koncentrikus sávokként különülhetnek el egymástól, jellegzetes achátrajzolatot hozva létre. Mivel e sávok – eltérő mikroelem-tartalmuk miatt – más és más színűek is lehetnek, az achát értéke is növekedhet. Ezt tudván, gyakran színezik is őket... Néha egészen természetellenes színváltozatokra (királykék vagy neon-rózsaszín) is akadhatunk a kereskedőknél.

A kalcedon mikrokristályos szerkezete miatt fizikai tulajdonságai sokban eltérnek a kvarcétól. Kristálylapok nem jelennek meg rajta, bár gyakran kvarckristályok nőnek az üreg belseje felé. Keménysége sokszor egy kissé a kvarcé alatt van (6,7–7 a Mohs-skálán). Bár fizikailag és kémiailag is igen ellenálló, fluorsavban jól oldódik.

Nagyon gyakori és elterjedt ásvány, alacsony hőmérsékletű hidrotermális rendszerekben szinte mindig megjelenik. Rengeteg lelőhelyét ismerjük világszerte. Nagyon híresek a Brazíliából származó achátcsiszolatok, de gyönyörű példányokat ismerünk Németországból, Törökországból, az USA-ból és Mexikóból is. Hazánkban is gyűjthetünk szép kalcedonokat és sávós achátokat a Mátrában és a Tokaji-hegységben.

KUPI LÁSZLÓ
GEOLOGUS-FOTÓS
G
[HTTPS://WWW.FACEBOOK.COM
/FINEMINERALPHOTOGRAPHY/](https://www.facebook.com/finemineralphotography/)

BÁRÁNY RÓBERT

RIDEG RICHÁRD

OZONE
GONDOLKODNI MENŐ!

OZONETV.HU